

Regeringens proposition

1981/82:80

om ändrade avdragsregler för vissa förskottsräntor;

beslutad den 26 november 1981.

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ROLF WIRTÉN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att avdragsrätten för räntor som erlagts i förskott ändras. Avdrag skall inte längre omedelbart medges för räntor som belöper på tid efter det aktuella taxeringsåret. Överskjutande belopp skall i stället fördelas på återstoden av den tid som räntan avser. Den ändrade avdragsrätten berör de skattskyldiga för vilka avdragsrätten bestäms enligt den s. k. kontantprincipen.

De nya reglerna är tidsbegränsade och skall tillämpas vid 1982-1985 års taxeringar. Skälet härtill är att de nya bestämmelserna främst motiveras av risken att de aviserade begränsningarna av underskottsavdragens skattemässiga värde eljest urholkas.

De nya reglerna föreslås träda i kraft omgående och bli tillämpliga på ränteutbetalningar som skett efter den 12 november 1981. Regeringen har tidigare i särskild skrivelse (skr 1981:82:76) lämnat riksdagen ett meddelande om detta.

Förslag till Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrivs att 41 § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

41 §

Inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse skall beräknas enligt bokföringsmässiga grunder, i den mån dessa icke stå i strid med särskilda bestämmelser i denna lag. Även inkomst av annan fastighet beräknas enligt bokföringsmässiga grunder i de fall som angivas i punkt 1 av anvisningarna.

I andra fall än nu sagts skall intäkt anses hava utnyttjats det beskattningsår, under vilket intäkten blivit för den skattskyldige tillgänglig för lyftning, och skall utgift eller omkostnad anses belöpa på det beskattningsår, varunder utgiften betalats eller omkostnaden ägt rum. Sadan speciell skatt, avgift eller ränta, som ingår i slutlig eller tillkommande skatt enligt uppberdslagen, ävensom ränta a kvarstående skatt enligt samma lag anses dock belöpa på det beskattningsår då den slutliga eller tillkommande skatten påförts.

I fråga om inkomst av annan fastighet som inte skall beräknas enligt bokföringsmässiga grunder samt inkomst av kapital gäller beträffande ränta som har erlagts i förskott att avdrag vid 1982–1985 års taxeringar inte medges för den del av räntan som belöper på tid efter taxeringsårets utgång. För ränta som enligt denna bestämmelse inte kunnat dras av omedelbart medges avdrag med lika stora belopp varje år under återstoden av den tid som förskotts-betalningen har avsett.

(Se vidare anvisningarna.)

Den här lagen träder i kraft dagen efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas i fråga om utbetalningar som har skett efter den 12 november 1981.

¹ Senaste lydelse 1978:942.

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1981-11-26

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Wikström, Friggebo, Dahlgren, Åsling, Söder, Johansson, Wirtén, Andersson, Boo, Petri, Gustafsson, Elmstedt, Tillander, Ahrland

Föredragande: statsrådet Wirtén

Proposition om ändrade avdragsregler för vissa förskottsräntor

1 Inledning

F. n. remissbehandlas departementspromemorian (Ds B 1981:16) Reformerad inkomstbeskattning. Remisstiden går ut den 15 januari 1982. Avsikten är att under våren 1982 förelägga riksdagen ett förslag till skattereform innefattande marginalskattesänkningar och begränsningar av underskottsavdragens skattemässiga värde. I en särskild skrivelse (skr 1981/82:76) har regeringen också meddelat riksdagen sin avsikt att lämna förslag om ändrade regler för den skattemässiga behandlingen av förskotts-räntor i syfte att förhindra att den kommande avdragsbegränsningen urholkas. Jag avser nu att ta upp denna fråga.

2 Gällande regler

I korthet gäller följande i fråga om avdragsrätten för räntor. Av 44 § kommunalskattelagen (1928:370), KL, framgår att avdrag för ränta skall göras i den förvärvskälla vartill skulden hör. Avdragsreglerna är olika utformade för olika förvärvskällor. Om inkomsten av förvärvskällan i fråga skall beräknas enligt bokföringsmässiga grunder medges enligt punkt 1 av anvisningarna till 41 § KL avdrag för ränteutgifter med hänsyn till den tid som räntan avser. Detta innebär att omedelbart avdrag inte medges för en förskottsränta som belöper på tid efter beskattningsårets utgång. Enligt 41 § KL skall inkomst av jordbruksfastighet och rörelse samt, i vissa fall, inkomst av annan fastighet beräknas enligt bokföringsmässiga grunder.

För övriga förvärvskällor gäller däremot den s. k. kontantprincipen. Hit

hör bl. a. inkomst av annan fastighet som beräknas enligt 24 § 2 mom. KL (villasechablonen) samt inkomst av kapital. Kontantprincipen innebär att avgörande för avdragsrätten är den tidpunkt när räntan faktiskt har betalats. Detta gäller även om ränteutgiften avser ett flertal år.

3 Föredragandens överväganden

Under innevarande höst ökade intresset för förskottsräntor kraftigt. Ett skäl härtill var de begränsningar av underskottsavdragens skattemässiga värde som tidigare hade aviserats och som sedermera också presenterades i den inledningsvis nämnda departementspromemorian (Ds B 1981:16) Reformerad inkomstbeskattning. Detta förslag innebär i korthet att marginals-katten skall vara högst ca 50 % för det stora flertalet inkomsttagare samtidigt som underskottsavdragen får ett skattemässigt värde på också högst ca 50 %. Avsikten är att denna reform i sin helhet skall vara genomförd vid 1986 års taxering. Under taxeringsåren 1984 och 1985 sker en successiv övergång till det nya systemet.

Enligt min mening skulle det framstå som ytterst stötande om vissa inkomsttagare skulle kunna för kanske ett flertal år helt eller delvis omintetgöra den nämnda avdragsbegränsningen genom att nu göra avdrag för ränteutgifter som rätteligen hör till ett år när begränsningarna har trätt i kraft. Effekten av detta blir ju att avdraget får ett större skattemässigt värde än som skulle bli fallet om räntan på normalt sätt dragits av löpande under lånetiden.

I sammanhanget vill jag också erinra om att förskottsräntor även i vissa andra fall kommit att utnyttjas i diskutabelt syfte. Jag tänker här på de försök att uppnå progressionsfördelar t. ex. i samband med realisationsvinster som uppmärksammats vid 1979/80 års riksmöte (mot. 1979/80:1583, SkU 1979/80:27). Nya regler för förskottsräntorna inskränker givetvis också denna möjlighet.

Med hänvisning till vad jag nu har sagt föreslår jag att regler införs som begränsar avdragsrätten för förskottsräntor. I fråga om den närmare utformningen vill jag nämna följande.

Det som motiverar en begränsning av avdragsrätten är främst önskan att förhindra att den väntade skattereformen urholkas i viktiga delar. Detta talar för att reglerna görs tidsbegränsade och alltså tar sikte på tiden fram till dess inkomstskattereformen är fullt genomförd. I och för sig finns det, som jag antytt, vissa skäl som talar för mer bestående ändringar. Sådana bör emellertid inte beslutas utan mer ingående överväganden. Erfarenheterna från tillämpningen av de nu föreslagna tidsbegränsade reglerna bör också avvaktas innan ställning tas på denna punkt. Vidare bör begränsningen göras så att den inte träffar varje form av förskottsbetalning eftersom situationer förekommer där ett visst utrymme bör finnas för betalning i förväg utan att

avdragsrätten rubbas. Att helt generellt frångå kontantprincipen även i fråga om räntebetalningar som endast avser en kortare period i förtid utöver beskattningsåret skulle enligt min mening välla onödiga praktiska problem.

Jag föreslår därför att avdragsrätten för förskottsräntor begränsas på så sätt att avdrag inte medges för längre tid framåt än till utgången av det aktuella taxeringsåret. Den del av ränteutgiften som inte blir omedelbart avdragsgill bör få dras av under den återstående tid som räntebetalningen avser. Av enkelhetsskäl bör detta ske med lika delar under varje kalenderår som berörs.

Innebörden av det föreslagna kan belysas med ett exempel. En person erlägger den 1 juli 1982 ränta för tre år i förskott (för tiden den 1 juli 1982 - den 30 juni 1985). Vid 1983 års taxering medges då avdrag för ränta för tiden till utgången av år 1983, dvs. med halva beloppet. Vid 1984 års taxering medges inget avdrag eftersom räntan som belöper på år 1983 redan har dragits av. Återstående förskottsbelopp (avseende tiden den 1 januari 1984 - den 30 juni 1985) delas i två lika delar som får dras av vid 1985 resp. 1986 års taxeringar.

Mitt förslag berör bara skattskyldiga för vilka kontantprincipen gäller - sker inkomstberäkning enligt bokföringsmässiga grunder är som jag nämnt ändå i princip inga förskottsräntor avdragsgilla. De nya reglerna bör tas in i 41 § KI, och som jag nämnt tillämpas vid 1982-1985 års taxeringar. Bestämmelserna bör träda i kraft snarast och i enlighet med regeringens tidigare skrivelse tillämpas på utbetalningar som sker efter den 12 november 1981.

I fråga om ikraftträdandet vill jag tillägga följande. De nya reglerna berör de förskottsbetalningar som sker efter den 12 november 1981. I tydlighetens intresse vill jag erinra om att detta gäller även om utbetalningen grundar sig på ett avtal som är ingånget dessförinnan. Det är nämligen tiden för själva utbetalningen av räntan och inte för avtalets ingående som är avgörande för avdragsrätten. Förslaget har ingen tillbakaverkande kraft av annat slag än den som alltid kan ligga i att skattevillkor ändras på ett sätt som påverkar avkastningen på en redan gjord investering eller placering. Likväl är det givet att det alltid finns en problematisk avvägning i fall som dessa. Att införa särskilda övergångsbestämmelser för utbetalningar som grundar sig på äldre avtal ter sig emellertid vanskligt, inte minst med tanke på att det inte sällan kan bli svårt att fastställa när under ett beskattningsår avtalet verkligen ingåtts. Om delbetalningar på förskottsränta under år 1981 har skett såväl före som efter den 12 november, torde det i allmänhet inte vara möjligt att hänföra viss betalning till viss tidsperiod med ledning av avtalet. Den skattskyldige bör då vara oförhindrad att fördela inbetalningarna efter egen önskan.

Avslutningsvis vill jag nämna att de nu redovisade provisoriska åtgärderna bara berör ränteutbetalningar. För mottagaren av förtidsräntor innebär

förslagen ingen ändring i skattehänseende. Det bör dock framhållas att för flertalet mottagare torde gälla att inkomstredovisning skall ske enligt bokföringsmässiga grunder. Skulle detta inte vara fallet skall mottagaren beskattas det år beloppet mottas. Några särskilda regler om detta behövs inte.

4 Frågan om lagrådets hörande

De nya reglerna bör träda i kraft så snart som möjligt. Författningar bör finnas utfärdade i så god tid som möjligt före deklarationstidpunkten 1982. Det är därför angeläget att en proposition snarast kan behandlas av riksdagen. Med hänsyn härtill bör lagrådets yttrande inte inhämtas över det aktuella förslaget.

5 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen
att anta ett inom budgetdepartementet upprättat förslag till lag om
ändring i kommunalskattelagen (1928:370).

6 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.